

Plymouth, Pa. 29 Birželio.

Veizint j mūsų draug veikimą dėlėi visūmenės ir tautos labo, išrodo, kad mes nieka dos nesusitaikysime, tikt prisdengdami vardu labo visūmenės ir tautos, kausimės tarp savęs, kol vieni antrus pergaldėsime arba abeji griusime. Rodosi tikt vertetu susiprasti, arba bent gedytis, kad priesztaravimas geriems ir reikalingiems užmanymams neturi nei kokio pamato ir kiekvienas prasilavinęs žmogus tokį palaikys už plonprotį. Rodosi visūmenės ir tautos gerovė turėtu kiekvienam apszviesties niam žmogui pirmu reikalu buti, tai szelpti, ir visus kitus, tai nesuprantanczius, raginti, kad prisidėtu nors menkute auka dėlėi savo paczių gero.

Nieks negali priesztarauti, kad mes esame didžiausiais protiszkais pavargėliais, bet tegul vienas tikt užmanys, kad reikia tą profą pažadinti ir atvesti į veikimą, toksai tampa apszaukiamas už baisiausį neprietelį, norintį dangų su žeme sumaiszyti.

„Lietuva“ nurodė stoka gerų raszėjų, nurodė, kad raszėjai negaudami nei menkiausio atlyginimo už savo rasztus negali nei raszyti, kad raszėjai dirbdami dėl savo gyvenimo ir raszydami, nustoko sveikatos, kad galiausiai nieko negali veikti, kad tokius reikia paszelpti, nes jie savo sveikatą paaukavo dėl visūmenės. Mes ne kartą jau nurodėme, kad tokia paszalpa raszėjų turi užsiimti visūmenė, o turintieji įtekmę ir galę turi visūmenę prie to palenkti — priversti. Bet pas mus tokis szelpimas raszėjų, rėmimas savų reikalų yra dar laikomas už baugų daiktą o ypatingai monopolizatorių žmonių proto. Kad tokioms paszalpoms neužiimamusų tureziai, nors menkai tokių turime, kaip kitų tautų, tada yra pareiga visūmenės

aukauti po graszį, o isz daugumos susidės tiek, o ir daugiaus dar negu kokio tureziaus paszalpa, kad galėsime apsieiti be turezių pagalbos.

Mes nurodėme tikt trijų parapijų aukas, kurias sudėjo žmonės laike 7 metų, nurodėme, kad panasziu budu reikia žmones pratinti, iszguldant jiems naudą tokių aukų, prie mažuczių aukų labui savo ir visūmenės. Musų tasai nurodymas taip sudirgino nervus „monopolizatorių“ kad pradėjo net gvoltą szaukti. Jiems labiausiai nepatinka, kad mes tokį užmanymą padavėme. Jie jokių, kad ir reikalingiausią, užmanymų neužkenczia. Vietoje apszvarstyti tą, paleido savo dumtuves ir szniokszdami paliepė rinkti teckias aukas nū karcziamninkų, skvajerių ir lojarių, kurie turi toli didesnius įemimus negu parapijos. Bet czionai klausiamo „kuningu gazetos“ dėlko aniejie turi didesnius įemimus negu parapijos, dėlko yra daugiaus karcziamų negu Dievo namų. Mes statei sakome, kad tas pacina isz „monopolistų“ kaltybės, kurie nesistengia žmones atvesti iki to supratimo, kad nerengtu karcziamų, kad nepasigertu, kad nedėtu skvajeriams ir lojariams nieko, kad vietoje to szelptu savo reikalus. Jug jus „monopolistai“ laikote savo globoje visūmenę ir esate dabotojais žmonių doros. Tai gi jusų pareiga yra atversti žmones nū netikusių užsiemimų ir pakreipti prie naudingų visūmenėi. O jeigu jus tūm neužiimate, szelpimu visūmeniszky reikalų, tai nors nestabdykite jų, kurie ragina prie to ir užsiima tūmi.

Pagal receptą „kuningu gazetos“ (pyragai priesz pyragus) „T. M. D.“ szelpti raszėjus ir iszleisti knygas neįstengs, nes laike dviejų metų isz metinių mokesezių nesurinko nei \$100. Priegtam patys recepto padavėjai nieku

neprisidėjo prie tos draugystės paplatinimo apart stabdyimo, ant ypatiszkų užpraszymų nepatalpino nei jos įstatų — mierio. Taip padarė visi „monopolistai“.

„Garsas“ reikalauja nū mūsų iszaiszkinimo, dėlko Minersvillės szliuptarnukai nėjo ant teatro, kad tojo nauda buvo paskirta ant bažnyczios, kodėl „Vienybė“ už tai jūs pagyrė, kodėl protestus kėlė tada, kada Minersvillės moters paukavo keletą dol. dėl „T. M. D.“ ir tapo kuningo nubartos už tatai.

Kontradikcija tokia: Kad Mainersvillės szliuptarnukai nėjo ant teatro, tai jūs atlaikė nū to iszbarjimas per kuningą moterių, kada tosios paaukavo kelis dol. „T. M. D.“ o ne ant bažnyczios. Yra tai vaisius paties kuningo pasėtas. „Vienybė“ jūs nei gyrė nei peikė už tai, tikt nurodė, ką atliko szliupiniai ir katalikai, ir, kad visūmenės reikalus mes laikome pirmoje vietoje negu kokios monopolizacijos nieko gero neveikianczios dėl žmonių.

Kas link velionio kn. Burbos, tai kam „Garsas“ traukė už liezuvio tūs, kurie buvo apsiemę tylėti kuningui numirus? Pas mus kuningas turi lygias tiesas, kolei jis rupinasi apie abeloną gerovę savo žmonių. Nurodymas kuningo silpnybių, nieko abelno neturi su katalikyste. Jei kuningams yra nemielas tujų nurodymas ir nupeikimas, te jie nū to saugoja ir daro taip, kad jūs tikt pagirti tegalėtumėm.

Paszalpai „Skyrymo Draugystės“ Prusūse, kun. J! Ž paaukavo \$5,00 (20 markių).

Isz Lietuvos.

Senapilė. (Suvalkų gub.) Garsus radėjas nichilistų Lietuvoje po vardu „Sėtyno Draugystė“ žandarų virszininkas

krokodilius Vonseckas, už savo pasiszventimą ir narsumą gaudamas kaip dovaną tapo perkeltu į Tobolską (Siberijai), bėsiengiant lietuvius tenai perkelti, pats pirmu nusi baldė.

Diejatelpalaikis nesulaukė nei provos jo suaresztavotu nekaltų žmonių Lietuvoje.

Vonseckyti! jeigu nebutu tau ramu tenais, tai pramanyk vėl kokią draugystę, suaresztūk daug žmonių, o dasigriebisi ramesnės vietos, gal nusibastysi ant Sachalino. Tenais tokie gudrolei reikalingi.

Sėtyno žvaigždutė.

Ilguva. (Naumiesczio pav. Suv. gub.) Treczią dieną sekminių buvo laidotuvės vietinio blebono, kun. Baltraus Dūbos, kuris 30 metų buvo klebonu Ilguvoje. Jo tėvisz kė buvo Verszių kaime, Sintautų parapijos.

Kad ką butų paskyręs lietuvystės reikalams, neteko nuagiršti.

Lietuvys.

Suvalkų rėd. Atsilankant kelios dienos atgal, į Szirvintą (Prusūse) tėjo isisznekti su vienu isz czionaitinių gyventojų apie padėjimą gyventojų Maskolijoje ir Vokietijoje. Persznekeję trumpai apie netikusį rėdą maskoliszkos valdzios, apsiestojava ant ukėsystės paskolijimo bankų, užvestų Vokietijoje. Prie szio jisai privedė, kaip paveikslą, kad Vokietijoje pirkti ukę yra daug lengviau negu Maskolijoje. „Visai nepersenei — pasakojo jis — N. N. netoli nū Szirvintos pirko ukę, turinczią 100 vokiszky margų (kas pagal Lietuviszką mierą bus į 60 margų, t. y. valakas), ir kaip Tamista mislyji, ar daug užmokėjo“. Asz negalėjau jam taip greit dūti atsakymo, nes nežaug apie vertę ukių ne tikt Vokietijoje bet ir savo kraszte mažai ką numaniau. „37 tukstanczius mar-

kių — tarė mano draugas, nesulaukdamas nė manęs atsakymo, — 17 tukstanczių turėjo savo, o likusius 20 tukstanczių mar. iš ukėsystės paskolijimo bankos gavo ant 4%. Nors, mat, jis ir suderėjo 37 tukstanczius, bet urėdininkai nė paminėtos bankos apskaitė tos ukės vertę tik tai ant 30 tuks. markių, ir pagal užvestą tiesą, perkantis visad gauna iš bankos dvi trečias dalis pinigų, kuriūs jis moka už perkamą ukę. Iš tų bankų galima gaut pinigų ir ant kitokių ukės reikalų, ir net ne tik ukininkams bet ir siaip žmonėms; bet dėlto už sį turtu atsakantis pasiranczyti, ir jau toks paimdamas pinigų tur mokėt po 5½% ant metų. . . . Nupasakojo da ir daugiau apie tokių bankų paskolijimus ir prie to dadėjo, — kiek kartais atnesza pelno pinigai padėti į tokias bankas. Mat sziokios bankos esancios kaip valdžios taip lygiai ir privatiszkų žmonių. O kaip tai sunku pas mus gauti kiek pinigingszkos pagelbos, perkant jeib vienam ukę. Iš ukėsystės paskolijimo bankų, arba kaip paprastai pas mus vadina „ipotika“ labai sunku gaut pinigų; ir kol kuris gaut kokią porą tukstanczių, tai szimtą — kitą tur įkiszť žydui ar kitam kokiam užsiimančiam iszsirupinimu iš tokių bankų pinigų dėl reikalaujanczių. O vienas mą gerai pažįstamas ukininkas, rupinęsis per žydą iš ipotiko pinigų ar du tukstanczius, visai jų negavo, nes žydas, kuriam jis pavedė paėmimą tokių pinigų, į savo kiszenių tūs pinigų susikiszto. Žmogus tasai per tokį žydo begėdiszkumą turėjo palikti ukę ir iszsikraustė. O kam ne yra žinoma, kaip tai vargas spaudžia ir tokį ukininką, kuris taip nė kō pasiskolija kiek skatiko! Juk užmokėt už 100 rub. ant metų 10 ir kartais 12 rublių

procentų, tai ne jūkai. Lengva tai pasakyt, bet sunku padaryt tam, kuris tur skolyti taip kiek pinigų. Galima, teisybė, gauti ir iš paskolės valsečiaus kasos ir tik už 8% ant metų; bet iš tų nedaugelis skolyja, viena: kad ne kožno valsečiaus tokios kasos visad tur ganėtinai pinigų, o antra: kad, iš priezasties ne didelio iszmanymo tulų vaitų apie savo priderystes ir leidimo proausis viso valsečiaus rasztincyčios reikalo per rasztininkus, tuli pasiskolytojai labai tankiai nežmoniszka bausmę turi užmokėti už suvėlinimą rako atidavimo pinigų. Tas viskas nemažai baugina reikale esanczius.

Ar sulauksime kada ir mes tokių laikų, kada ir pas mus taps, kaip ir Vokietijoj, už vestos paskolijimo bankos, negalima žinot. Sziądien valdžia su visokiais pabaudimais spaudžia jau ir taip vargais suspaustus ukininkus ir lupa nežmoniszkus mokesezius. Sakau nežmoniszkus, nes ir kaip gi galima pavadinť sziądienius mokesezius žmoniszkais, jeigu ant laukų mažai kas už dera, o ant galo, kad kitą syk ukininkas ir turėtu ką ant pardavimo, tai tą tur pusdykiai atidūt. Valdžiai gi nerūpi tas: ar gal ukininkas atidūt tiek, kiek *reikalaujama*. Kad pasirupintų kiek apie pagerinimą buvio nuskurdusių ukininkų, apie tai, tik kaip kada maskoliszkūse laikraszcziuose tepamatysi; bet ir tas pats ant nieko neiszeina, kadan gi tai yra tik tai tuszczia szneka virszininkų žemdirbystės ministerijos. Kas pažįsta kiek padėjimą ukininko Vokietijoj, tas da geriau gal suprast koks vargas spaudžia ukininką Maskolijoje o ypacz da tą nelaimingąjį ukininką — lietuvį, kurio prosenei savo krauju kada tai apgyne proseniūs dabantinių Lietuvos ukininkų nevidonus.

Nedyvai dėlto, kad retai kur galima tepamatyt gerai aptaisytą ukę lietuvio ukininko; ant visko matyt žymė vargo ir baisei sunkios priespaudos nasztos.

Senelai, kurie yra gyvenę laikūse, kada da ne tiek priespaudų dribsojo ant galvos Lietuvos, su aszaromis pasakoja jauniems apie laimingesnes dienas. Bet amžis tų senelių baigesi ir po kelių metų ne bus kam apsakyt jauniems apie vis tai. Paveikslai gi toki, rodoš, but labai reikalingi, nes tas sukele neužkautos jausmą ant spaudikų ir nors per baimę stume vargszą — lietuvį jieszkoti atimtų tiesų. Mažai teisybė da tokių yra, bet labai dyvitis ar ir nusigast iš to nēr ką, nes paraginimų prie jieszkojimo tų tiesų ne taip daug da stengia pasklisti po Lietuvą, esant taip tirsztu ruku maskoliszkos valdžios sznelių visoms Lietuvos pakampėms užimtom. Tik tai turime tikėtis, o visos szios nelabystės praeis. Jau tiek visokeriopų nasztų, užslinkusių praciū-e laikūse ant žmonijos praėjo, galime dėl to tikėtis, kad nelabystės ir ant Lietuvos užėjusios praeis. Raudame senovės gadynių rasztūse, kad Dovidas karalius, kada jį prispaudė sunkios dienų, davė iszrėžti ant savo žiedo paraszą: „Viskas praeis“; o kaip gi mes negalėtume ant savo vilties iszrėžti panaszius zodzius.

Kaplys.

Kauno gubernijos mokesčiai. Pagal „Paminėjimo knygutę Kauno gub.“ 1898 m. pasirodo, kad visokių mokeszių 1896 metų turėjo but paimta iš tosios gub. apie 10,550,000 rublių, bet iš tos sumos liko nepaimta („ne-doimkų“) 4 mil. 185 tukstanczių rublių. Iš nepaimtų apie pusketvirto milijono rublių, randas negalėjo iš žydelių atimti, už pasislėpusius nė

kareivystės žydus; už kiekvieną pabėgusį nė kareivystės žydą randas uždeda ant jo sziemynos po 300 r. baudos; bet tai menkai gelbsti, nes žydai bėga nė kariumenės po senovei, o uždėtų baudų nemoka. Vertėtu lietuviams pasimokint nė žydų, kaip reikia iszvengti nė mokėjimo randui per daug sunkių mokeszių! — Ant 800 tukst. rub. pareina atlikti Kauno gub. gyventojams visokių naturaliszkų priderysczių, kaip sztai — szalivarkas, padvados (stuika), davimas kvatierų maskolijams, varymas ir vežimas aresztantų. — Bet czionai tos visos padūtos ziništos toli netikros yra, visa suma mokeszių turi but daug didesnė. Tai matyt iš to, kad ant kiekvieno gyventojaus visos Rosijos iszpūla po 10 svirszum rublių abelių mokeszių, t. y. neskaitant tų, kurie mokasi ant mokyklų, sudų, užlaikymo valsečiaus namų ir vyriausybes, atelnai, ant vietinių reikalų. Czionai gi kartu su visais mokeszcziais iszeina vos 6 rubliai ant kiekvienos galvos. Na o visiems žinoma yra, kad Lenkijoj ir Lietuvos mokesčiai yra didesni, negu kokioje vieszpatystės dalyje. Tai gi bė jokios baimės tą sumą mokeszių Kauno gub. (10,550,000 r.) galima drąsiai dvigubai paimt ir tai dar bene bus permažai. Tokiu būdu, Kauno gubernija 1896 metų ne 10 milijonų turėjo iszmokėti mokeszių, bet bent 20 milijonų r.

Ale ant to pareigos gubernijos dėl valstijos da nepasi baigia, randas iszplėszė tais metais iš Kauno gub. 3808 pilnus pajiegu jaunus vyrus į kareiviją. Skaitant, kad tiek pat vyrų kasmet iš kareivijos pareina ir priimant vertę darbo vieno vyro per metus ant 100 rublių apturim da 3,80,800 r. pragaiszties dėl gubernijos. Szi suma ir gi toli mažesnė yra už tą, kurią padaro

randas gubernijai pragaiszties imdamas vyrus į kareiviją, nes pats rengimas jų ir leidimas į tolymas szalis da labai daug kasztūja. — Toliaus, da reikia pridėti prie pragaiszties, kurią randas daro gubernijai, piningus iszeinanczius gyventojams ant papirkimo ir perpirkimo visokių valdininkų. Tokiu budu maskolių randas iszlupa isz tos gubernijos isz viso gal. ir 20 milijonų rub. — Apie naudą, kurią gubernija apturi nū rando, nekalbėsime daug; isztirta tikrai, kad randas isz pakrasztinių gubernijų, tai gi isz Kauno gub., kur kas daugiaus paima, negu dūda jomsioms; o ant ko randas leidžia tūs piningus Kauno gub. ir gi gerai zinoma — ant platinimo maskolystės ir pravoslavijos, ant slėgimo lietuvių ir katalikystės, ant temdinimo mus vaikų netikusiose mokyklose; ant gaudymo ir kankinimo geriausiu ir doriausiu musų žmonių, kurie akyse rando yra politiskais prasikaltėliais, ant užlaikymo kalėjimų, žandarų ir policijos. Tai gi didžiama tų piningų, kuriūs randas iszrenka nū mus, eina ant to, kad engti mus ir jodyti pasizebojus ant musų. Mes iki sziol tik tylėjome ir kantriai nesžėme ant savo sprando tą totoriskai maskolizką raitelį, kuriam net džiaugsmą savo ir padė kavonę dažnai iszreikszdavome, jeigu pajusdavome, kad musų jojkas jau sziek tiek mažiaus savo pentinus mums į szonus leidžia. Bet isz tokio pasielgimo mes nieko gero nematėme ir nematysime. Reikia mums taip taikytis, kad tasai musų valdonas nustotu dalies tų mokeszių, kuriūs isz mus iszlupa. Tik tada jis nusileis, kaip pasirodys, kad jis turi pragaisztį isz savo pasielgimų. Reikia mums vienytis ir visokeriopai (dažnai net isz pasalų) prieszintis maskolių galiunui ant musų.

Nedūkim randui piningų ant įtasyimo nauju mokyklų, niekas nepriimkim maskolizkos kalbos ir tikėjimo, nesizemin-kime priesz jų, imkim į savo rankas amatus ir prekystę, užimkim miestus, laikykimės iszkandę savo žemę — ir tikrai sziaurės meszkinas neapveiks musų. Lai kas gali grįžta isz Amerikos į Lietuvą ir stoja į musų eiles kovoti su tū sziauriniu milžinu stovincziu ant molinių kojų.

Laikraszcziai Kauno gub.; iszviso jų gauta 1896 metų 250 vardų, 12558 ekzemplieriu; iszpūla 1 ekzemplierius miestuose ant 27 gyventojų, kaimuose ant 253, abelbai gi ateina 1 ekz. ant 134 žmonių gubernijoje. Daugiausiai gauta maskolizkų laikraszczių, nes 8548 ekz., arba 68% viso-labo, lenkiszkų apturėta 2619 arba 21%, yokiszkų 463 arba 3,7%, latviszkų 432 arba 3,3%, žydizsku 410 arba 3,2%, užrubežinių — 77 ekz. (Pamiatnaje Knizka Kov. gub. 1898 g.). — Kiek lietuviszkų gauta, raszytojas zinoma nepadūda, bet reikia daleisti vis gi, kad tais metais keli szimtai „Varpo“, „Ukininko“ ir „Apžvalgos“, taipos gi ir užgimusio tada „Tėvynės Sargo“ turėjo pereit į Kauno gub.

Kiek lietuvių Kauno gub. 1897 m. gyventojų skaitėsi 1,682,318, o 1896 m. priimta į kareiviją 3808, tarpe jų 2901 lietuvis. Menant pagal tai iszeitų, kad lietuvių Kauno gub. yra apie 1 mil. 282 tukstancziai.

Kiek ugnelė pragaiszties padarė. 1896 m. Kauno gub. ugnelė padarė pragaisztis ant 615 tukstanczių rublių. Gauta nū rando atlyginimo už sudėjusius triobėsius 74,630 r., tai gi vos asztunta dalis. Visi triobėšiai gub. įtraukta į apsergėjimą nū ugnies ant 8,505, 869 rublių. (Pam. Kn. Kov. gub. 1898 g.) Ž.

Isz Kitur.

Karė tarp Amerikos ir Ispanijos. Amerikos žemės kariauna tapo jau iszkelta, ant Kubos skaitliuje 16,000. Iszkėlimui kariaunos ispanai nedarė jokių periszkadų. Amerikonai iszsikėlė attokume 18 mylių nū Santiago į rytus, isztaisė savo telegramą nū Kubos, Playa del Este, tiesiog į Washingtoną. 200 amerikiezių ir 50 kubiezių iszvijo ispanus isz Baiquiri, 18 jų sugavo su vienu apicieru, 60 ispanų ir 2 apicieru užmusę bei 16 sužeidę. Amerikonai tapo tikt 2 užmuszti ir 3 sužeisti. Ispanai pasitraukdami isz Baiquiri uždegę visus namus, kad neliktu neprieteliams pastogės. Amerikonai padrasinti taje pergale pasikreipė prie Santiago ir susirėmė su 2000 ispanų ir tūsnius nuvijo isz jų vietų. Tame muszyje krito 13 amerikonų o 50 sužeisti tapo, ispanų rado 12 užmusztų. Paskiausiam muszyje pas La Quasima netoli Santiago krito amerikonų 37 ir apie 80 sužeisti tapo, ispanų rado negyvų 37, sužeistų nerado, nes tūsnius ispanai pasitraukdami su savim paėmė. Amerikonai susivienyjo su 6000 kubiezių, kas tūmi tarpu padaro į 22,000 kariaunos ir visu plotu per kalnus atsargiai artinasi prie Santiago, kur turės nusidūti didesnis muszis negu iki sziolei. Pacziamė mieste ir apie linkėje randasi į 20,000 ispanų, tai gi pajėgos veik lygios, bet ar visados amerikonomams seksis ispanus nuvyti, pamatysime.

Amerikos laivynė sugriovusi tvirtynes įplaukos į Santiaagos ūstą, dabar ima laukan isz vandens ispanų sudėtas minas, kad galėtu laivyne įplaukti į ūstą ir paimti arba sumuszti tenai esanczią ispanų laivynę. Kubiecziai ir sugautiejie ispanai pasakoja, kad ispanų kariaunai Santiagoje stokuja

maisto, kareivisi gauna tikt pusę, kas jiems paskirta yra, o vietiniai kareiviai, kuriūs paėmė į eiles, nieko negauna ir turi misti savo maistu. Tarpe kariaunos yra didziusis nekantrumas. Jie sako, kad Santiagoje turės kilti plėszimai, nes nėra kūmi misti. Maisto atvežimą vandeniu yra užstojusi Amerikos laivynė, o žemės keliais vėl kubiecziai. Jie pasakoja, kad amerikonomams apsupus miestą isz visų szalių, ispanai greitai pasidūsę, zinodami, kad neprieteliai jų geriaus užlaikysę negu jų valdžia.

Amerikonai visu pirmu nori užimti Santiago, kad įgyti vietą visokiam apsisaugojimui nū ispanų. Salą Porto Rico palieka vėlesniam laikui kaipo laimikį, nes tenai nedaug yra ispanų ir tūsnius kiekvienamė laike apgalėsę. Dabar amerikoni nusiuntė keletą laivų užbliokūti San Juano ūstą, kad niekas negalėtu atgabenti anglių ir kitokių kariszkų dalykų. Prie Santiago amerikoniszki vadai reikalauja į 40,000 kareivių, bet skubei negali jų iszgabenti dėl neprirengimo viso, ko reikia tokią kariauną iszsiuncziant.

Ant Pilipiniszkų salų amerikoniszka žemės kariauna dar neiszsikėlusi, nes nėra žinių ar yra nors atplaukusi. Pilipiniezčių vadas Aguinaldo sutaisęs tūmi tarpinę valdžią kurios virszininku pats yra, bet po Amerikos protekcija. Pilipiniezčiai sugavo Balacay provincijos gubernatorių su 300 kareivių, o gubernatorius prov. Pampangą su 450 kareivių pasidavė patys. Ispanai Maniloje norėjo suszaudyti 30 kareivių, tengimių, kurie norėjo pereiti prie maisztininkų. Aguinaldas tujaus nusiuntė gen-gub. žinę, kad jis už tujų gyvaszcius nuszausęs tiek jau ispanų. Amerikonai užėmė miestą Iloilo, kuriame yra 500, 000 gyventojų. Ispanai visai

nesipriesinę turėdami per menkai pajiegy. Pilipiniečiai neturėdami kanūlių negali išpausus išvyti iš tvirtynių aplinkui Manilą ir turi laukti amerikoniškos pagalbos, nors tikėjosi užimti miestą kol atplauks amerikoniška kariuona.

Ispanai išsiuntė į Pilipinus 7 kariszkus laivus su 4000 kareivių. Ar jie pergalės priešus ir atims išveržtas vietas, reikia abejoti. Amerikos dumčiai mąsto, kad tą ispanų laivynę neperleis anglai per Suezą kanalą, jeigu ir perleistu, tai toji laivynė nestos į muszą su Amerikos ten esanzia laivynė, nes jos pajiegos nėra didesnės, bet plauks prie neužimtų salų ir taisy gins nū Amerikos užpūlių. Kita gi dalis ispaniškos laivynės buk išplaukusi ant tykojo didmario ir keta užpulti ant San Francisco ir kitų miestų, kurie neturi jokio apgynimo nei laivynės.

Išplaukus Ispanijos paskutinei laivynėi į Manilą ir San Francisco, amerikoni pasiuontė 6 kariszkus laivus į Ispaniją, kurios pajurinei ūstai ir miestai likosi be jokios apsaugos, tūsius subombardūti, kaip ispanai kad San Francisco. Apart visko toji amerikonių laivynė vaikysis ispaniškaį laivynę po vadovyste Camaros ir taje sumus arba paims jei ne pati galą gaus.

Anglijos laikraszcziai prasimanė, buk Vokietija nedaleisenti nieku budu amerikoniams užimti Pilipinus, bet tasai jų prasimanymas yra tiktai erziniu amerikonių, kadan gi apie tokį Vokietijos pasiryžimą raszo angliszi laikraszcziai pirmiaus negu vokiszi, kurie savo valdzios pasiryžimą pirmiaus apgarsintu. Abelnai laikraszcziai prasimano visokias žines ir melūja, jie nori kad kas valanda užmusztu daugel žmonių, tai vėl kad laimėtu, kad jie galėtu išleisti kas adyna „extra“ ir tūmi mi-

lijonus pelnytu.

Ispanijos laikraszcziai ragina savo valdžią taikytiesi su amerikoniams, kadan gi tolesnis vedimas karės yra vedinas Ispaniją prie sugriuvimo, kad ji negali tikėtis jokios pagalbos nū Europos vieszpatsytczių. Iki sziolei ispanai niekur nieko nelaimėję apart praloszimo visur, tai gi kam dār daugiaus praloszti. Ministerija nulaiko tankius susirinkimus, bet nieko gero isztaisyti negali dėlei nevienodų nūmonių ministerių. Sagasta nenorįs nieko žinoti nū derėjimo pakajaus, prie ko kiti ministeriai linkstą. Dėl to mislyjama, kad vieni ar kiti atsisakys nū savo vietų.

Vokietija. Rinkimai į ciecorystės seimą dar nepasibaigė, nes antriejie rinkimai tēsosi vienur ilgiaus negu kitur. Apie iszrinkimą lietuviszko pasiuntinio tūmi tarpu negirdėti dar; antrūse rinkimūse buvo minėjami tik konzervatyvai ir laisvamaniai.

Du milijonu ant metu.

Kadangi žmonės nerūsa, pabando ir vėl perka, tai patikrina, kad jie yra užganėdinti. Žmonės suvienytose Valstijose dabar perka CASCARETS CANDY CATHARTIC mažiausia du milijonu dėžuczių ant metu, be abejonės bus trys milijonai priesz naujus metas. Tai reiszkia, kad CASCARETS yra labai gera gydykla dėl czystyji- mo žmogaus kraujo ir suregulavojimo vidurių. Visose aptiekose 10c., 25c. ir 50c. už dėžutę, nes tai gvarantavojama.

Dalis darbu

— *Oshkosh, Wis.* Isz priešasties straiko pabrukūse rėmų, langų ir durų, kur darbininkai reikalavo pripažinimo unijos ir priėmimo prie darbo vien unijonistus bei pakelti mokestį, o darbdaviams ant to nepristojant ir paėmus neunijonistus darbininkus, straikierių moters, skaitliuje keletos szimtu, apsiginklavę su lazdoms, akmenais, supuvusiais kiausziniais ir rankovėmis sumaltų raudonųjų pipirų užpūlė ant pabruko ir iszvaikė visus darbininkus. Policija negalėjo jų atlaikyti ir iszsklaidyti. Pabruko sargas veik ant smert tapo užpupintas. Vyriausj

darbo užveizdą taip kiausziniais apmetė, kad tasai vos pasprudo nū vitrijolo, kurį viena moteriszkė taikėsi į akis įlieti. Straikieriai laiko tulas gatves užstoję, kur praeinanti turi turėti daleidimą nū straikierių, kad jie nėra visai prie straiko priegulmingi.

Pėtuncioje, 24-tą d. pirmo valandai po pusnakeziui, apie tukstantis straikierių su moterims užpūlė ant McMillan'o pabruko. Savininkas apie tai buvo jau patyręs isz kalno ir visas duris užrakinęs. Penkios vandens czirszkynės nū ugnėsių tapo ant moterių nukreiptos, bet tas nieko negelbėjo ir ugnėgesiai viską palikinę turėjo nesztis. Straikieriai iszslauzė duris ir pabruką paėmė į savo rankas. Policija ir visokie jos pagalbininkai turėjo taip gi nesziatis. Vienas isz straikierių tapo mirtinai suzeistas. Isz Milwaukee's dvi kompanijos milicijos su ypatiszku trukiu tapo nusiųstos nuramdymui straikierių su szvinti kaip ir Lattimere.

Czionaitinė William Larsen Canning Co. pradėjo jau pakūti žirnius į dėžutes, kur poros mėnesių laike turės darbo į 4000 darbininkų, skaitant moteris ir vaikus.

— *Pittsburg, Pa.* Vietinėse stiklų liejinyciose darbininkai pareikalavo padidini- mo algos ant 5 ct., ką darbdaviai pakėlė tik 2 ir ½ ct., o tiems, kurie darbininkus ant to reikalavimo pagundė, nepakėlė algos.

— *Franklin, N. J.* 300 kalnakasių New Jersey Cink & Iron Co. sustraikavo, nes kapitalistai atsisakė padidinti jiems dienos algą nū \$1,60 ant \$200. Kapitalistai vietoje straikierių priėme skabsus, bet straikieriai anūs iszvižo.

— *Gilberton, Pa.* Czionai sudegė Stoddart Coal Co. ang-

lių plovimo įtaisos, per ką 100 darbininkų neteko darbo.

— *Chicago, Ill.* Vietinėse lentų pjovinytciose, kur apdirbo medegą durims, langams ir tt. sustraikavo 1600 darbininkų reikalaudami 8 valandų dienos darbo ir 25 ct. už valandą arba \$2 už dieną, o dirbant po dienos laikui 50 ct. už adyną. Sustraikavus tiems darbininkams, turėjo sustoti dirbę visūse naujai statomūse namūse dėlei stokos medegos. Straikieriai susimuszė keliose vietose su skabsais.

Isz Amerikos į Europą iszvežė nū 1-mos Gieguzio iki 15 Birželio 210,050,208 buszelius kvieczių ir 204,000,000 buszeliių kukuryzų. Kvieczių prekė nūpūlė praejusę sanvaitę ant ant 20 ct. žemyn; szį metų tikisi farmerei surinkti 100,000,000 buszeliių kvieczių daugiaus negu praejusį metų. Spekulacija ir bankrutijimas Leite- rio atneszė Amerikos kapitalistams naudos \$48,000,000.

Nusibankrutijimų praejusę sanvaitę buvo 233 priesz 234 pirm metų.

Czystyja krauja.

Czystas kraujas tikrina czystą odą. Nėra gražu- mo be to. CASCARETS CANDY CATHARTIC vasczystys tau krauja, ir laikys czystą, nes iszvaro oiaę neczystumą isz kuno. Pradėk imti azladien k iszvarys isz tavo kuno puczkus, dedervines ir ditas odos ligas, nes CASCARETS už 10c. tai pa- laro. Gausi visose aptiekose su gvarancija 10c. 25c. ir 50c.

Isz Amerikos.

Vagių liogerys
bažnyczios
kelnorėje.

Allegheny City, policija užtiko tris vagiszius vienoje krautuvėje ir vieną isz jų sugavo, kuris paskiaus iszdavė savo bicziūlių logerį, kursai buvo po nauja Jeruzaliaus bažnyczia. Tosios bažnyczios kuringą buvo jie lygiai gerai apvogę ir viską kelnorėje pakavoję. Tame liogeryje atrado daugel pavogtų daiktų.

Driežą buvo
prarijęs.

James Sausser, maszinistas,

gyvenantis Easton, Pa. pirm dvių metų laike didelės kaitros buvo gėros vandens iš vie no upelio ir kartu prarijo ma žą driekuką. Šausseris buvo kuningas vyras ir sveikas. Ji sai pradėjo pamazi srguliūti ir visokie daktarų rodyjimai ir vaistai nieko negelbėjo pra szalinimui vidurių skausmo. Jisai taip sukudo, kad liko tikt vieni kaulai su oda aptempti. 21-mą dieną szio mėn. jisai pravimo ir tarpe vėmalų pa matė besiraitantį drieką. Po iszsivėmymo ligonis pradėjo eiti geryn. — Geriausiai yra, nors ir isztroskus, negerti vandens isz nēczystų vietų, kur tankiai galima įgerti viso kius gyvūnus, kurie viduriūse auga ir žmogus turi nykti.

Savo podukrą nužudė.

Wilkes-Barre, Pa. James H. Griner, buvėsis pasiuntinys legislaturoje Pensylvanijos nū vietinio distrikto, pirm vie nų metų nužudė savo podukrą Caroliną Szefer, kuri gyveno Duryea, Pa. Apkaltintasis sa kosi nekaltas esąs, o lojeriai tvirtina, kad jis turis sumiszi mą proto ir dėl to negali būti sudyjamas, bet prisiektiejie iszrado jį kaltu trecziame laipsnyje žmogžudystos.

Nužudė su degino.

Durand, Wis. Turtingas farmerys Jonas Seldon su visa szejmyna buvo iszvažiavęs ant piknyko o namus daboti pali ko 17 metų dukterį Marijoną. Plėszikai ir galvažudžiai turė jo būti artymi ir gerai žinoti Seldon'o gyvenimą, kurie jam iszvažiavus ant piknyko atėjo jį apvogti, o užtikus jūs Mari jonai, jiems nieko neliko, kaip tikt nužudyti ją. Nužudė už degė dar namus. Subėgė kai mynai ir apgesinę ugnį atrado Marijoną suanglėjusę ir pa pjautą. Piningų, \$400 auksu, kuriūs farmerys turėjo, taip gi nerado.

Apszviesti amerikonai.

Amerikonai paprastai tausz kiai, kad ateiviai perstato di džiausi skaitlių visokių prasi žengėlių ir dėl to jie stengiasi visokiais budais stabdyti atei vystę, idant gelbėti szalį nū negerų žmonių. Szitame ameri rikonai nugarkuprius praryja o vūdais užspringsta.

Policijos departamentas Pit tsburg'e, iszleido statistiką, kiek per metus, nū 31 Sausio 1897 iki 31 Sausio szių metų, tapo suaresztūtų už visokius lengvesnius, prasikaltimus žmonių. Viso tapo suaresztū ta 16,460 prasikaltėlių viena me tikt Pittsburg'e, tarpe kurių 5236 prasikaltėliai arba 31 nū szimtis buvo svetimszaliai. Tai gi daugiau kaip dusik tiek prasikaltėlių buvo paczių apszviestųjų amerikonų. Ka nadiečių, anglų ir airių buvo 2411 arba 14%; vokiečių 736 arba 4½%; rusų ir lenkų (prie szių veik priskaityti ir lietu vius) buvo 729 arba ir 4½%; o tųjų pikežiausių žmonių italų buvo 420 arba 2½%; austrijo kų, čekų, vengrų ir slovākų buvo 151 arba 1%; prie to rei kia priskaityti austrijokus, vengrus, italus, rusus ir lenkus, kurie pagal Pensylvanijos siūndytojus yra pikežiausiejie žmonės, kurių galybes suaresz tūja ant kiekvienų křiksztyņų.

Pagal Pittsburgo detektyvų praneszimą, per vieną mėnesį Pittsburg'e tapo suaresztavotų 390 prasižengėlių, tarp kurių buvo 64 arba 16% ateivių, isz kurių buvo 46 anglai ir airai. Skaitliai rodo, kad siūndyto jai baisiai melūja, tvirtindami, buk ateiviai pristato didžiausi skaitlių prasikaltėlių. Isz antros pusės imant, Pensyl vanijos miesteliai lietuvių ap gyventi, ant vietos, kaip antai Pittston'e, visados su prasikal timais visus kitus virszija, ypatingai su pesztynėms.

Nusibankrutų jimai.

Boston'e subankrutų jio dide lė korporacija „Boston Woven Hose & Rubber Co. Turtas padūtas ant \$2,100,000 o skolos turėjo \$1,200,000. Tai gi \$900,000 liks dar akcijonie riams pasidalinti.

Clevelande, Ohio subankru tijo drabužių krautvė E. R. Hull & Button, kurios turtas isznesza \$144,000 o skolos isz nesza pusę milijeno. Tai gi sziejie bankrutydami užpelnė \$356,000.

Baisi žudysta.

Buffalo, N. Y. Blackwell -kanale atrado gurbą, kūr ia me buvo sukaptas kunas ita liečio, Pilypo Forestano, isz Syracuse, N. Y. Galva buvo nukirsta nū sprando, abi kojos iki kelių nupjautos, o rankos ir pagal peczius nupjautos. Krutinėje buvo daugelis zais dū nū durymo ir perpjauti net plaucziai. Lavonas buvo isz eiginiūse rubūse, rado pas jį užprovytą revolverį ir \$70,00 piningų dar. Isz to pasirodo, kad jį turėjo nužudyti isz pa giežos, nes plėszikai butų pa siēmę piningus.

Nenorėjo gyventi.

New York'e vienas cigarų dirbėjas pasiryžo atimti sau gyvastį. Pasakė savo pacziai, kad jis negališ ilgiaus ant szios aszarų pakalnės gyventi. Pati jį dabėjo kiek iszgalėjo ir vieną kartą rado jį karentė si ir nupjovė virvę; nepasise kus pasikarti, nusprendė pasi pjauti, bet bėt pati pakavojo visus peilius, negalėdamas nu sizudyti tokiu budu iszsipraszė nū paczius 5 ct. ant alaus ir parsineszęs tajį sumaiszė su karboline, rugszczia, kurios pati nepasergėjo, atsigulė į lo vą atsisyeikino su paczia ir ūszve ir iszgėręs tajį miszinį iszleido dvasę.

Užka vengrai nekenczia vokiecziu.

Kada Dievas pasirijo iszva ryti Adomą su Jieva isz rojaus, nusiuntė vengriszką ark-aniolą Gabrielį, kad jiems tą prane szęs iszvartytu.

Adomas ir Jieva pamokinti valgymu vaisiaus nū medžio gero ir pikto, pasielgė su Ga brieliumi gana szvelniai. Mei liai jį priēmė, iszvirė skanius pietus ir prikaltė tiek kom plimentų, kad ark-aniolas jais užimtas neturėjo tiek drąsos, kad padaryti nuliudimą taip meiliems ukininkams. Grižo Gabrielius pas Dievą, teisinosi kaip galėjo, ir maldavo, idant pasiūstu kitą, kurs iszpildytu jo paliepimą.

Dievas pasiuntė Rafolą, ku ris buvo turkiszku ark-aniola, apie kurį žinojo, kad esąs pa klusnesnis. Adomas ir Jieva lygiai valgė pietus, kada atėjo dangiszkas paslas su szakota lazda, pasveikino jūs, vienok meilei, ir apreiszkė Dievo valę.

— Ar turi tą paliepimą ant raszto? — paklausė Adomas.

— Ne turu — atsakė Rafo las — užmirszau jo pareika lauti, — ir atsitraukė užgėdin tas dėlei nežinojimo tiesų.

Galiausiai Dievas iszsiuntė vokiszką ark-aniolą, Mykolą, didei energiszką, tinkantį isz pildymui paliepimų.

Adomas su Jieva jį meiliai priēmė iszvirdami pietus vo kiszkai sūtaisytus. Mykolas nusidžiaugė isz vokiszkų pietų, kurie didei jam patiko, apsi szlūstė lupas ir nepasakęs nei „aczų“ stvėrė už kardo ir su rikio: „Lauk isz rojaus!“

Adomas praszėsi, Jieva ver kė, abudu prižadėjo ateitėje paklusnumą ir visiszką pasi davimą, bet Mykolas paantri no: „Lauk, forvare, kitaip negal buti!“ Iszėjo tada skur dziai isz rojaus pasiimdami ką turėjo.

Apie tai vengrai gerai žino, kad vokiszkasis ark-aniolas

išsvarė jų pirmtėvius iš ro-
jaus, ir dėl to neapkencia vo-
kiečių.

Kiekvienas taip sako:

C SCARLETS CANDY CATHARTIC yra ta-
stebu-lingiausias gydytojas amžiaus lezadi-
mūse, turi gerą amoną, gydo lagadnei ir tikrai
inkstus, kepenis, pilvą ir cizatyja visą sistemą,
ir šalina perazalimą, gydo galvos skaudėjimą,
dragy ir užkietėjimą vidurių.
Pirk dėžutę C. C. C. sūdiltien. 10, 25, 50 cen-
tų. Randaai visose aptiekose ir išgydymą gva-
rantuoja.

Paulius Staskevicia

Ketverge 23 dieną Birželio,
asztuntoi valandai vakare, nu-
mirė visų pažįstamas ir myli-
mas draugas, Paulius Staske-
viczius. Priežastis myrio bu-
vo epopleksija. Seredoi parė-
jęs nū darbo pavalgė vaka-
riene, perskaitė dar laikraštį
ir, kaip pats sakėsi kad ne-
smagu esą, nuėjo 8 valandai
jau atsigulti. Ant rytojaus
nedirbo ir niekam į mislį ne-
parėjo pažiūrėti jo iki 9 va-
landai. Paprastai niekad taip
ilgai jisai negulėdavo. Atra-
dę menkai gyvą pasžukė tū
jaus daktarą, vėliaus dar tris,
bet nieko negelbėjo.

Velionis turėjo 36 metus,
paėjo iš Valinczių kaimo,
Punsko parapijos, Suvalkų
gub. Paliko tėvus, 2 brolius,
kurių vienas yra czionai, ir 2
seseris. Velionis buvo vienu
iš geriausių lietuvių ir žmo-
nių, suprato nūdugnai viso-
kius reikalus ir gerus szelpė.
Prigulėjo į vietinę szv. Kazi-
mieriaus draugystę, kurios bu-
vo ir virszininku, toliaus pri-
gulėjo prie „Tėvynės Mylėto-
jų Draugystės“, „Susivienyji-
mo“, „Vysk. M. Volancziaus-
ko Draugystės“ ir „Nepriegul-
mės Kliubo“.

Laidotuvės buvo nedėlioje
5 valandą po pietų. Visos
vietinės draugystės, ir sziaip
daugelis žmonių, išėjo velio-
nį palydėti. Geriausioje tvar-

koje viskas buvo iki nuldynt
ant kapų. Ant kapų, pagal
įstatus Susivienyjiimo vietinių
draugyszių, p. J. Simanavi-
czius laikė atsiveikinimo kal-
bą, dėlko tuli tamsunai, o tei-
singiausiai gyvūliai, pakėlė
didelį ermyderį, kad ne kunin-
gas kalba, iš ko veik neparė-
jo akmens į darbą. Tokius
begėdžius sanarius, kurie
draugystėms ir visiems žmo-
nėms gėdą daro, draugystės
turi smarkiausiai nubauti ar-
ba visai išmesti iš draugystės.

Tikras daigtas dėl tavo.

Užtikrinimas, kur nieko nepražudysi- Galvos
skaudėjimas, liežuvis, niežai ir takstancziai ki-
tokių ligų, kaip tai užsilakimas vidurių, sužlugi-
mas kepenų gali būti išgydytoms, imant CASC-
ARLETS CANDY CATHARTIC. Tai vis atpaunijina-
Parsidada kožnoi aptiekai; jei nepagydy, ping-
gus graziname. C. C. C. pabandyk dėžutę szif-
dien, nes yra teisingai, 10c., 25c. ir 50c. Paba-
nymas dėl žinios dovanai

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Boston, Mass. Musų baž-
nyczioja iki sziolei evangelija
per miszias buvo skaitoma
angliszkai, o po miszių sakyk-
loje lietuviszkai. Dabar jau
kelintas nedėldienis kaip sako
lenkiszką. Matote yra viena
szeimyna sulenkėjusių lietu-
vių, kuri su kuningu draugau-
ja, nes lenkas yra ponas, o kas
nenor su ponais draugystėje
buti ir jiems nusilenkti. Tie-
są sakant tie ponai visai men-
kai lenkiszkai tesupranta.

Lietuviai turi priesztarauti
priesz tokį pasielgimą kunin-
go, kuris dėl įtikimo kam, pri-
verczia klausyti ir gašzinti
laiką ant svetimos, nereika-
lingos kalbos. *Lietuvis.*

Jersey City, N. J. Kur tik-
tai apsigyvena burelis lietuvių,
tai isz visur galima užtėmyti
žines laikraszeziuse apie bė-
ganczius jų reikalus, bet idant
isz musų apielinės butų kas
nor praneszta apie musų gy-
venimą niekados neteko pa-
tirti.

Jersey City ir visoi pama-
rinėj užtakoj randasi lietu-
vių žymus skaitlius. Tikt vie-
nų vyrų skaitoma per 300, bet

kad kuris darbūtusi dėl ap-
szvietimo ir pakėlimo lietuvių
dvasios, tai tokis sunku atras-
ti su žiburiu ir viduryje dienos.
Reikia pripažinti kad darbūtis
dėl apszvietimo ir Tėvynės
yra sunkus darbas, ypatingai
musų miestelyje. Jeigu kuris
ir pradėtu žadinti czionysk-
zių lietuvių aptemdytą dva-
sią, tai tokis drasūlis lieka ap-
jūdintas ir apdrėbtas purvais.
Musų miestelyje randasi at-
sakantis skaitlius mokintų vy-
rų, pabaigusių keturias, pen-
kias klisas gimnazijos, tiktai
jie pribuvę į szią lūsybės szai-
lį visą savo mokslą apmainė
ant alaus. Net gėda ir raszyti.
Alus pas mus turi didžiausę
garbę. Ar diena ar naktis, ar
nedėle ar paprasta diena, tai
musų miestelio lietuvių laika-
rodis musza vis tą paczią va-
landą. Blaivius žmonis czion
galima suskaityti ant pirsztų.
Kokia szviesa tarpe musų vie-
szi, tegul parodys nors szis
menkas paveizdas. Czion yra
susitvėrusi dvi pagalbinės
draugystės, turinczios tėvynisz-
kus vardus, D. L. K. Algerdo
ir Vytauto, tai-gi musų tamsu-
nai minėtas draugystes kitaip
nevadina, kaip tikt vardais jų
uždėtojų. Priesz du metus su-
sitvėrė lietuviszka parapija,
bet ir czion ant susirinkimų
daugiaus nieko nėra apart bar-
nių. Susirinkę pasibara ir
taip iszsiskirsto užganėdinti.
Karcziamų pas mus randasi
szeszios, tikt visi mus kar-
cziamninkai gūdžiasi ant savo
biznių. Mat, kad nėra ap-
szvietimo, tai nėra nė vieny-
bės. Musų miesto lietuvių
daugiaus geria pas svetimus
ne kaip pas saviszkius.

Isz minėtų musų miesto kar-
cziamninkų tikt vienas užlaiko
vieną ar du liet. laikraszeziu.
Kiti-gi laikosi szios nūmonės,
kad jūm tamsesni jų kostu-
mieriai, tai didesnis „bussines“,
daugiaus iszleidžia piningų;
bet nabagai apsirinka, nes
tamsus žmogus visados szelpia

svetimtautį ir savą užmirszta.
Leitis.

Brooklyn, N. Y. Apie pu-
sė metų jau sukako kaip pri-
buvo į musų apielinę garsus
lietuviszkas, lenkiszkas ir slo-
vakiszkas ex-bankierius, Anta-
nas Pajaujis isz Plymouth, Pa.
Isz pradzių žmogelis buvo no-
rėjęs pelnyti ir užsidėjęs kar-
cziamą pradėjo varyti biznį,
pamėgino, nesisekė, pametė.
Senovės laikus sunku sugra-
zinti. Dabar perpykęs nusi-
randavojo puikius rumus ir
gyvena lyg rojui ar pas Dievą
dangui; kur-gi negyves, nes
visko pilna, alaus, midaus ir
ko tikt duszią žmogaus troksz-
ta. Neteko nei kartą man su
bankierium kalbėti, bet kurie
są jūmi matosi, tai pasakoja,
jog žmogelis bėdavojas kad
neturįs isz ko gyventi ir vis
rengesi eiti jieszkoti darbo.
Kiti-gi, kurie supranta arcziau
reikalą, kalba antraip, saky-
dami, jog bankierius atvaziū-
dams į musų apielinę atsive-
žęs gryno piningo per \$60,000,
kuriūs sudėjęs į Kanados ban-
kas, nes Suv. Valst. bijosi lai-
kyti, kad nuskriaustieji neat-
imty, ir dabar nežine kam ti-
kėti. Bet kam mums skur-
dziams apie piningus kalbėti,
tokia suma tai ne musų galvai
suskaityti ir ne musų rankoms
žarstyti. Tegul jās vartoja
bankieriai ir daktarai szventos
teologijos, jie tai gali apie
tokius dalikus nuspresti. Ban-
kierius sako, kad tai buvo
Dievo davimas o daktaras gin-
czyja antraip. Laikantės
kiekvienam savo pažiurų 21
d. Birželio buvo sziokis atsiti-
kimas. Reikia zinoti kad
bankieriaus pati turi seserį.
Daktaras gi teologijos parda-
vęs bažnyczią nusipirko farmą,
tai reikalinga darbininkai, tai-
gi ir iszsivežė minėtą merginą
ant farmų dirbti. Tula dora
moteriszke zinodama gerai
teologijos daktaro pasielgimus
ir visą budą, paraszė merginai

laiszką, persergédama, idant grįžtu namon, szią ar ten gausi - sako - vietą, nes budama pas daktarą užsipelnysi blogą vardą. Po apturėjimui gro-matos, zinoma pirmiaus per-skaitė patsai „bossas“ ir didei supyko, kad moteriskė pasi-drasino gadinti daktaro garbę. Tai gi minétoje dienoje atvy-ko daktaras pas bankierių, ir taip atsitiko, kad atsilankė ir minėta moteriskė. Na, mis-lyja daktaras, asz tave pamo-kinsiu kaip reikia daktarus gūdoti ir kirto moteriskėi per galvą, bet moteriskės buta narsios ir atsisukusi kad jau émė liet, tai daktaras nes pėjo nei skaityti. Moteriskės vy-rò nebuvo tūmi kartu namie-jė, buvo iszėjęs su reikalais į kitą krasztą, jam tapo dūta žinia ir mislyja, kad sugryžęs vyras pamokins daktarą kaip Amerikoje moteris turi gūdoti.

Svirplys.

Isz keliones.

Zingeidu bus patirti skaity-tojams apie mūsų brolių gyve-nimą materializką ir dvasisz-ką pasilaikymą gyvenanczių pajuriniūse miestūse. Apkelia-vęs žymesnes vietas apgyven-tas lietuvių rytinėje dalyje valstijos Pensylvanijos, pasi-ryžau aplankyti savo brolius gyvenanczius apielinkėje New Jersey, ir kiek buvo mano ga-lėje, surinkti žines, kokias pa-sidalinu su skaitytojais. Pirma mano vieszėjimo vieta buvo Elizabeth'as. Norint sziamė miestelyje randasi lietuvių skaitlius ne per didelis, bet Elizabeth'ą galima pavadinti vyriausia vieta lietuvių visoje New Jersės valstijoi. Eliza-beth'e yra lietuviszkų szejmy-nų per 90, su nevedusiais gali-ma skaityti apie 400, tarp ku-rių yra lietuvių protestonų 10 szejmy-nų. Lietuviszkų ver-telgų randasi 7; tris karcziam-ninkai ir vienas latvis, dvi pardavinyeziūs valgomų daik-

ų, ir viena krautuvėlė drabu-zių. Elizabeth'e ir szioje apie linkėje užtėmyjau stoką lietu-viszkų dūnkepių. Lietuviai mokanti priderancziai darbą, galėtu padaryti gražų pragy-venimą atsakañcziai ir pilnai, dabar tas visas pelnas tenka žydams. New Jersey valstijos ir apielinkėje prie virszutinių darbų, lietuvių moterių gyve-nimas skiriasi nū lietuvių gy-venanczių prie anglekasyklų. Czionykszczios moters atlieka darbus tiktai paprastus smul-kesnius: iszvirti valgj ir isz-skalbtii apatinius drabužius. Kas link vyrų, gyvenimas yra sunkūs, ypatingai nemoka tiems nei kokio amato, tokie turi nū septynių ryto iki sze-szių vakare sunkiai dirbti ant kaitros saulės už menką užmo-kestį; bet lietuviai mokėdami tulą amatą dirba lengviaus ir gauna atsakantį pelną. Savi-tarpinės pagalbos reikalūse Elizabeth'o lietuviai veikia kaip ir kitur. Pagelbinės draugystės yra dvi: szv. Jur-gio ir szv. Kazimiero, taip-gi „Susivienyjimo“ kūpa. Pasta-ram laike Elizabeth'iecziai su tvėrė kūpą „T. M. Dr.“ ir antrą draugystę vardan „Lie-tuvos Sunų“ susidedanczią isz latvių, lietuvių katalikų ir lie-tuvių protestonų. Latvių czion randasi 9 ypatos, visi nevedę. Draugystės mieriai tik pagelbiniai. Nū 1896 m. Elizabeth'iecziai turi lietu-viszką bažnycią, truksta jiems tik mokyklos ir lietuvių mo-kintojo, kuris galėtu įkvepti jaunajai lietuviszkai gentkar-tei szirdin Tėvynės meilę. Mei-lė Tėvynės, žodžiūse, yra dėl Elizabeth'ieczzių vyriausiu mie-riu, bet apie ją menkai rupi-nasi.

Antra vieta mano atsilan-kymo, buvo Newark'as. Ne-wark'e randasi lietuviszkų szejmy-nų per 60, tarp kurių randasi keturi karcziamninkai, mažuma amatninkų ir darbi-ninkai paprasti. Draugystė

czion užsilaiko tik viena, pa-gelbinė, vardan szv. Jurgio, antrą kūpą „Susiv.“ ir politi-kiskzas kliubas. Beje, czion gyvūja teatralizska draugystė „Palangos Juzė“, bet ant teat-ralizskos dirvos menkai atsi-žymėjusi. Atvykus į Newar-k'ą tikosi buti ant lietuviszkų vestuvių, sakau lietuviszkų - lietuvis vedė lenkę; kalbant su vietiniais apie draugizską gy-venimą, jie dyvijosi, kad mi-nėtas lietuvis émė taję lenkę už paczią ne dėl to, kad ji yra lenkė, nes lietuvis mato me tankiai su lenkėm apsive-dant, bet szii pora buvo aiptol netinkanti; lenkė susiraukus, sena, lietuvis-gi kaip bijunas. Stebėtisi reikia, kaip tai pa-prastai lenkės lietuviui ap-temdo greitai akis. Ant mi-nėtų vestuvių buvo vyrų, lie-tuvių per 20, merginų-gi tik-tai penkios; bet už tai lenkisz-ky prisirinko apie du tuzinai. Paregėjęs lietuvis lenkę isz pirmo žiuri į ją nemeilia akia, nenoriai veda prie szokio, bu-na dėl jos kaipo atszalęs, sve-timas, iki nelieka apgalėtas. Lenkė savo meiliais viltvyliš-kais žodžiais ir žvilgiais ap-temdo tūjaus lietuviui akis. Mat ji prizada jam savo meilę ir paklusnumą, taip sakant, daugel labo, kaip ir kiekvie-nam politikiskam susidėjime, bet po apsivedimui visus savo karštus prizadėjimus užmirsz-ta, sumina, o lietuvis pasijunta apvyltas. Ar-gi nepadarė len-kai tą patį per Liublyno uniją susidedami su lietuviais? Bet nekalbant apie praeitę ir ve-dusių su lenkėms gyvenimą, pažvelgkime į dabartinį mūsų politikizską arba dvasiszką susidraugavimą su lenkais. Keliaujant mą po minėtas apielinkes, valstijoi New Jer-sey, visur girdėjau ant lenkų rugones lietuvių. Kur tik lenkų randasi didesnis skait-lius, tai ten lietuvis skriaudžia be jokios malonės. Netoli nū Elizabeth'o randasi mies-

telis Porth Amboy, apgyven-tas didžiūma lenkų ir žydų, ypatingai viena dalis miesto. Pribuvus man į szią vietą ir beeinant gatve, užtėmyjau be-kalbanczius du lenku ir už-klausus apie lietuvis, nurodė, bet kartu persergėjo, kad ten randasi blogi žmonės. Kaip vėliaus patyriau, tai lenkai dėl to bjaurina aną vietą, kad ten gyveno tulas lietuvis, nesutin-kantis su fanatizskoms lenkų nūmonėms. Nuvykus į South Amboy ir užklausus apie lie-tuvis, tulas lenkas nurodė man vietą, kur visai nebuvo lietuvių. Tai toki mūsų bro-liai lenkai. Kas tik yra lie-tuviszka, tai dėl ponu bjau-riausis daiktas. Sziose pasta-rose dyiejose vietose tarp len-kizskų kilmių randasi lietu-viszkų szejmy-nų per 40, pusė jų yra pastoje jau iszgamais, jie užsigina patys savęs ir vis-ko kas tik yra lietuviszka, jų vaikai lietuviszkai nekalba, žodžiu kalbant, tautiszka dva-sė czion yra numirusi.

Nū szios vietos nepertoli randasi miestelis Keeporth, czion lietuvių randasi apie 4 szejmy-nos ir per 30 nevedusių. Asz rodyčiau, kad szių trijų vietų lietuviui susitartu, nusi-kratytu lenkus nū savo spran-do o uždėtu grynai lietuviszką draugystę norint pagelbinę; dabar-gi nuturėdami nei ko-kio dvasiszko pastiprinimo zusta be pėdsako.

Daug linksmesnes žines at-radau pribuvęs į Passaic'ą. Iki szių metų Passaic'o lietu-viai buvo lenkų vergucziai, kaipo daugma sziose apielin-kėse ir po sziai dienai randasi, bet Passaic'iecziai negalėdami perkėsti ponų malonės, sziu-se metūse sutvėrė grynai lietu-viszką pagelbinę draugystę, vardan szv. Jurgio. Pagyri-mo verti Passaic'o lietuviai, ypatingai, kad uždėdami lie-tuviszką draugystę pasidrasino nors kiek naikinti netikumus tarpe lietuvių, girtybę ir kru-

vinas pesztynes, nes įstatai draugystės užgina netikusiai elgtis. Sąnarys, kuris per girtybę, pesztynes ir nedorą gyvenimą bjaurintu lietuvių vardą, tris kartus bus nubautas pagal draugystės tiesas o ketvirtą taps izmestas iz draugystės". Velytina butų, kad ir kitos mūsų organizacijos sektu jų pėdoms. Passaic ir antram netolyman mieste Paterson, randasi lietuvių apie 25 szejynos; kas link reikalų draugystės, czionykszcziai lietuviai darbūjasi iz vieno; prie draugystės priguli dvidešimtis sąnarių.

Paskutinis mano atsilankymas szioje pusėje Hudson'o upės buvo Jersey City. Szioje pamarinėje užtakoi užtėmyjau lietuvių daug daugiau ne kaip tikėjau. Jersey City randasi lietuviszkų szejynų suvirsz per szimtą. Lietuviszkų vertelgų randasi 7; szeszi karci amninkai ir viena pardavinyczia valgomų daiktų. Pagelbinės draugystės randasi dvi: D. L. K. Algirdo ir V. tauto uždėta 1898 m. Tarpe Jersey City lietuvių nieko ypatingo negalėjau patirti apart, kad czionykszcziai lietuviai tautiszkai ir dvasiszkai yra užmige. Ne per toli nu Jersey City randasi miestelis Bayone City, czion randasi lietuviszkų szejynų per 15, ir tautiszko supratimo tarpe jų lygiai nėra. Perkratant lietuvių gyvenimą ir zengiant mislia į praetę, vis-gi turime pripazinti, jog lietuvisztės dvasė plėtotis nenustoja, bet veizinti mūsų kasdieninius darbus reikia nuliusti. Tankiai dauguma sutepam savo vardą szlykszcziais darbais, dauguma musiszkų yra paskendę girtybėje. Dorų lietuvių ir tautiszkų darbininkų turime rods mažai, bet neturime pamesti vilties, jog ir su menku skaitliumi darbininkų darbą atliksime, tikt zinoma mūsų darbas su mažai darbininkų

yra daug sunkesnis. Ant galo turiu pasakyti jog ir kituse miesteliūse randasi New Jersey valstijos daugel lietuvių, bet kad jie tautiszkai yra užmige todėl apie jų gyvenimą neteko patirti. Keliaujant po sziais apielinke reikia gėrėtis gyvenimu czionykszczių žmonių. Kaip tikt akys gali pasiekti vis regėti puikus laukai apaugę yvačiais medžiais, kitur vėl neužmatoma jurė. New Jersey valstijos orą galima prilyginti Lietuvos orui. Czionykszcziai gyventojai turi būti labai atsargus nu nelabųjų ūdų, ypatingai nakties laike, neapsisaugojant žmogui atsigulus ant pasilsio tie ilgaspėi sudilgina visą odą.

Keleivis.

Isz praeties.

2000 m. — 1887 m.
— per —

Edvarda Belamy

Lietuviszkai izguldė Sunus K.

(Tasa.)

Ar tikėtumei tam, kad didžiausis izsdirbimas jų darbo, jeigu dirbtu skyrymai ir geriausiuose prietykiūse sutikmės, pasididino netiktai ant kiek mūsų, bet kelerio-pai, kada jų darbas tapo suvienytas po vienu užveizdėjimu? Tikrai, Tamista organizacija po užveizda tautos, taip, kad visos szakos pramonės yra suvienytos, padaugina visatiną izdarbystę augszcziausiamelapsnyje pagal izdarbystę buvusios sistemos, o jeigu apilenkiant keturias vyriausias priezastis izskadų, apie kurias minėjau, padauginimas tas atsiliktu tokiu paciu budu, kokiu suvienyta buvo per kooperacijas izdarbystės pavienių darbininkų anūse dideliūse pabrikūse audimų. Veikmė darbininkiszkos sylos tautos su tukstancziais vadų privatiszko kapitalo, jeigu užsiimtojai netutu buvę sau prieszai, galima, sulyginant su veikimu po va-

dovyste vienos galvos, prigulinti prie sumiszusios kariaunos arba gaujos barbarų su tukstancziais mažų vadovų, sustatant su tikrai izslavinta kariauna po paliepimais vieno vado, su tokia, paveikslan, galybe kariaujanczia, kokia buvo vokiszka armija laikūse Moltkės...

— Bet ką Tamista mą papasakojai... — tariau — nei kiek nesidvyju iz to, kad tauta szia dien yra turtingesnė, bet iz to dyvyjūsi jog neesate visi krezusais...

— Gerai... — atsakė daktaras Leete — netolymi nu to esame... Budas mūsų gyvenimo yra taip gaszlus, kaip tiktai galime nu to reikalauti... Rėmimasis ant užsigėdimų, kuris jusų dienose vedė prie izdykumų, nepadidinauczių nei kiek vigados gyvenime, visai szia dien neturi vietos draugijoje žmonijos, turinczios vienoki užsiukymą, taip gi pati mislis mūsų kreipiasi prie aplinkybių, tarnaujanczių palinksminimui gyvenimo. Teisingai, kiekvienas iz mūsų asabiszškai galėtu turėti jėmus, jeigu tokiu budu norėtu sunaudoti perviszių mūsų izdarbystės, bet mes paszvenčiame tą perviszių, ant viesių darbų, ant pasilinksminimų, kuriūse visi dalyvaujame, ant viesių salių ir rumų, galerijų dailos, tiltų, paminklų, intaisų pervežimo, vigados mūsų miestų, ant didelių aukų dėlei muzikos ir teatrų, taip gi ant plataus paszelpimo linksmių susirinkimūse. Dar nematei Tamista, kaip mes gyvename. Namūse turime vigadą, bet visas gražumas mūsų gyvenimo yra szalyje drangiszkoje, toje, kuri dalinamės su mūsų draug gyventojais. Kada Tamista labiaus pažinsi mūsų gyvenimą, pamatysi, kur dingsta mūsų pinigai, kokius jus turėjote. Sutiksi, mislyju, kad gerai darome, izleisdami per teklių ant tokių dalykų.
(Toliaus bus.)

Nuo Redakeijos.

Su sziumi numeriu pasibaigė pusė metų, tai-gi skaitytojai, kurie buvo užsimokėję tik tai už pirmą pusę metų, teiksis užsimokėti dabar už antrą pusę, bei ir tie, kurie skolingi yra dar, sziumi pakviecziami yra užsimokėti, nes kurie neužsimokės, tiems bus sulaikytas laikrasztis. Skaitytojai, kurie nenori turėti pertrauką žinių ir apysakų, te pasiskubina su prisiuntimu prenumeratos.

Piningus yra geriausiai priimti per „Postal Money Order“, kurį galima izpirkti ant kiekvieno paczto arba registravotose gromatose ant szio kio adreso:

J. J. Paksztis & Co.
Plymouth, Pa.

Jeigu jautiesi nesvelku, imk vieną CASOA RETS, o izgydys tavą, už 10 fr 20c.

Atsiliepinimas.

Pagal nutarimą parapijos susirinkimo laikyto 14 d. Birželio 1898 m., mes lietuviai, gyvenanti Jersey City, vardan parapijos szv. Onos, pajieszkomelietuvio kuningo. Jeigu kuris iz dvasiszkų mūsų vadovų butų be vietos, teiksis pas mus pributi ir užimti vietą mūsų klebono. Kuningas norintis pas mus pributi arba areziaus dasizinti teiksis atsizaukti ant vardo parapijos virszininko:

Jonas Aliszauckas
185 Bay str.
Jersey City, N. J.

Ant pardavimo.

Labai gera buczernė randasi ant pardavimo Philadelphiai, geroi vietai ir senei jau ten varo gerą biznij, per ką visiems yra labai zinoma vieta. Norinti pirkti te kreipiasi pas savininką:

Simoną Arbaszaucką
1211 S. 2 nd str.
Philadelphia, Pa.

INTEKMĖ SOCIJALISZKŲ SANLYGŲ ANT VISŲ KULTUROS SZAKU.

Vertė J. Szidaras.

(Tęsa.)

Apšvietimas nedarko žmonių pigimą, bet jį suszvelnina ir tobulina. Apimta šviesybės spindulių žmonių dvasia nepasidūda vieninteliai žiauriems jūirtimo instinktams, bet klauso taipgi balso išminties ir susipratimo. — Jeigu gi apšvietimas pasirodo su grynai pozityviszku programu, tūmet jis moka nutildinti neramią žmonių dvasią ir jų jūirtimas išsisklaido, radę pasikakinimą įstatymdavystėje.

Ant galo visūmenės surėdymas da ir iš kitos pusės turi įtekmę ant apšvietimo: jeigu nepakakinamas kariūmenės biudžetas neprarytu geriausius syvus ir spēkas tautos, tūmet, žinoma, daug augszcziaus galėtu pakilti apšvietimas. Jeigu nors maža dalelė tų pinigų, ką išsimėto ant militariszkų siekių butų apverziama ant mokyklų, knygynų ir panaszių įtaisų, tai sąlygos apšvietimo didei pāsigerintu.

Ir taip mes aiszkiai matome, kokią didelę įtekmę turi politiszkos ir socialiszkos sąlygos ant idėjų, pažvilgių ir apšvietimo, taipgi matome, kad tamsybė ir prietarai tikt tolaik gali tesėti, kolaik socialiszkos sąlygos bus nenormaliszkos ir nesveikos.

Bet ir pats mokslas turi daug nukentėti nū tokių nenormaliszkų sąlygų, nes ir jis nē koku budu negali atsikratyti nū įtekmės politiszkų ir socialiszkų sąlygų.

Per ilgus amžius buvo mokslas surisztas panczias teokratiszkos valdžios, galėjo mokint ir skelbti tiktai tą, ką pavėlydavo kuningija. Jeigu gi kas iš drāsesniųjų pasikēsindavo kada nors garsinti mokslą nesutinkantį su bažnyczios dogmatais, tūmet, kaip bematant budavo jis valdžios suimtas, padūtas į sudą, uždarytas į kalinį, sudegintas, sudraskytas, arba įstumtas į amžiną vargą, kuris neužilgio padarydavo jam galą. Da pereitame szimtmetyje vienas Fichte turėjo apleisti katedrą už tai, kad jis buvo paskaitytas per bedievį, o viduryje szio amžiaus Dovydas Strauss'as

turėjo išsizadėti pasiulintos jam Ciu riche vietos profesoriaus dogmatikos, nēsa prieszais jį buvo kuningijos susiudyta žmonių minia. Szitūdu adubu atsitikimai jū yra akyvais, kad ezion kalbama ne apie bažnytinį mokslą, kuris turi sutikti su dvasia bažnyczios įstatymų, bet apie mokslą, kuris yra išguldomas augsztesnēse mokyklose — universitetūse ir kuris privalo but absoliutiszkaiai laisvu, neprigulincziū suvis nū praktiszkų siekių, pažvilgių arba doktrinų, nēsa tikt tūmet jis gali tvirtai lavintis ir podraug tobulinti kulturą.

Szioj gadynėje vargiai galėtu ilgai užsilaikyt ant savo vietos toks profesorius, kuris išdrištų išguldinėti nacionaliszką ekonomiją dvasioje Karlo Marx'o, arba budamas nē republikaniszkoje vieszpatystėje, imtu girti republikaniszką visūmenės surėdymą, arba aiszkintų istorijos faktus radikaliszkoje dvasioje.

Bet ant nelaimės vokiszkiejie profesoriai, apskritai imant, yra taip išsilavinę, kad nū jū ne galima tikėtis laisvos, radikaliszkos dvasios. Atbulai, jie jau nesykį parodė, kaip gudriai mokesjo perkreipti mokslą, perdirbti jį, padaryti iš jo papūztą tarną dinastijų, sosto ir kapitalo. Da-gi pats Hegelis neiszdrišo kaiszioti savo filiozofiszkais sklypais žinomus atzagareinius „Karlsbado įsakymus*). Profesoriai istorijos nukreipė veidą nū teisybės ir eint garbinti pranokėjus vieszpataujanczios giminės ir apdainūdavo anų tokius darbus, apie kuriūs aniems nē sapnūte nesisapnavo. Išguldinėtojai vieszpatystės tiesų taip nukreipdavo savo mokslą, kad jis suvis sutiktų su politika vieszpatystės, kurios dūną jie valgydavo, ir neteisybę apdengdavo su teisybės drapanomis, kad tikt įtikti geriau valdanczioms žmogystėms ir lūmoms. Profesoriai nacionaliszkos ekonomijos sutvėrė tokias sistemas, kurios melagystėmis davė legaliszką pamatą ir didžiausiai neteisybei („summa injuria“) davė vardą didžiausios teisybės („summum jus“). Bejieszkodami

*) 1819 m. Rugsėjo mėnesyje buvo iszdūti t. v. „Karlsbado įsakymai“, kurie susiaurino liūsybę spaudos per įvedimą cenzūros, įsteigė Mainz'oe Centraliszką Komisiją demagogiszkiems siautimams [Umtriebe] suslėgti, pavėdė universitetus užžiūrėjimui valdžios vietininkų (Kuratorijų) ir t. t. (Weber, Lehrbuch der Weltgeschichte).

orderių, karjeros, portfelių, pranaszai mokslo pavirto į sibaitus ir gryną teisybės szaltinį užkrėtė melagystės nūdais. Istorijos melagystės, kaip antai: pridėjimas, iszmetimas arba nepaminėjimas faktų, perkreipimas jų, paaiszkėnimās su padailinimais ir vieszpataujanczia historiografija, jau nū senai yra įgijusios blogą vardą*).

Įtekmė visūmenės surėdymo ant mokslo apsireiszkia da ir kitoku budu. Žinoma, kad mokslas jū greicziau gali tobulintis jū daugiau tarnauja jam iszmingų, mintrių galvų. Bet tai yra galima tikt tūmet, jeigu visūmenėje butų tam tikros sąlygos apšvietimui įgyti, jeigu visūmenei butų dūtas reikalingas iszteklius užsiimti mokslu, tūmet mokslas pasinaudodamas iš visų visūmenės spēkų, įtaisų, knygynų, kolionų etc. iszsklėstų savo tyrinėjimą placziai, greit lavintusi ir kiltų. Tū tarpu atsitinka, kad daugybė pinigų iszsimėto ant nereikalingų daiktų, ant karaliszkų puikių ir szvenzių, ant militariszkų grozių ir t. t., o ant mokslo reikalų nū krinta labai mažai, tartum vargdienini suszelpiti. Atsitikdavo ir atsitiuka labai tankiai, kad mintriausios galvos dingsta, nesuszelpusios nē kiek mokslą, nēsa jū tėvai neturėjo iš ko leisti jūs mokintis, tūm tarpu kada daugelis vidutiniszkų galvų, da-gi užaususių, trina gimnazijų sūlus, įsiskverbia į universitetus ir da-gi užima vietas profesorų.

Tai gi mes matome, kaip giliai įsiskaknijęs yra medis pažinties ir pats mokslas visūmenės sąlygose.

II.

Prisiziūrėkime-gi sykį mus gadynės dorai. Paprastai dora vadina kokią nors svietiszką moraliszką sistemą. Bet asz vadinu dorą tikt iszminties, mokslą, kuris reikalauja teisingumo ir žmonisz-kumo del kitų, o del paties savęs reikalauja susivaldymo, pasitobulinimo, tvirtumo nūmonių ir budo*), ir tai ne del kokio ten „kategoriszko imperativo“ arba panaszių filiozofiszkų nesūmonių, tikt del susipratimo, kad žmogus greicziausiai gali buti laimingu tūmet, jeigu jis savo jausmus pageidavimus ir darbus pritaiko prie minėtų reikalavimų.

*) Joh. Scherr, „Menschliche Tragikombodie“ 5 Band. Seite 11 u 12.

*) Zr J. Stern „Religion der Zukunft 4 3 Aufl., Seite. 18 u 19.

(Toliaus bus.)

Kero dukte.**Paszvęsta**

atmincziai sesers Oncs.

(Tęsa.)

DAINA

laike szienapjutęs.

1.

Valiok dalgele,
Neilsk rankele,
Szienelio zalio pjauti!
Anksti iszėjau,
Su rasa pradėjau
Asz pievoje szienauti.

2.

Ir buvo rytas
Auszr' aprędyfas,
Giedojo paukszcziai Dievui.
Kvietkai zydęjo,
Saldziai kvępęjo
No kvietkų visa pieva.

3.

Bet saulę kilo, —
Paukszcziai aptilo,
No kvietkų rasa krito.
Ir kvietkai brangus
Po kaitrų dangaus
Su zolęms kart nuvyto.

4.

Taipat kiekvieno
Ir musų dienos
Nuvys, isznyks grazumas.
Dar kelets metų
Ir po gyvatų,
Ir eik į amžių rumus!

5.

Todęl gyvensim,
Kol' nepasensim,
Linksmębes vis vaikydam'.
Ir ziedus laimęs
Dręsei, be baimęs,
Visur visad raszkydami.

6.

Pabaigsim darbus
Ir rudų dargus
Pradęs aplinkui niauktis.
O asz zadętu
Nakęzių zvaigzdetų
Pradęs' su dziaugsmu laukti.

7.

Tada szieneliu
Szersiu zirgelį,
Kad butu szvankus, greitas;
Paskui balnosiu,

Lankyti josiu
Mylimą savo raitas.

8.

Valiok dalgele,
Neilsk, rankele,
Szienelio zalio pjauti!
Linksmu dumoti
Pas brangią joti...
Valio, valio, szienauti!
(Toliaus bus.)

Mythai, pasakos ir legendos**Ziamaicziu.**

Surinkti ir iszleisti per D-ra Edm. Vackenstedta,
vyresnyji senoviszku kalbu mokytoja prie Nikalojaus
gymnazijos Liepejuje (Kursze).

Lietuviszkai iszguldę J. Szliupas, M. D.

(Tęsa)

9. Merga noręjo moteriszkei, pas kurią anoji slųzyjo, ką nors blogo padaryti; todęl ji įpylę nūdų į stiklą vandens, kuri ana turęjo atneszti dęl moteriszkes. Moteriszke pridęjo stiklą prie lupų, kad atsigerti. Umai atsistojo jos mirusioji motyna priesz ją ir atėmę stiklą nū moteriszkes. Tai pasidarę prie szviesios dienos. Tad moteriszke ėmę nepasitikęti, apziuręjo vandenį ir rado nūdus jame.

10. Merga isz Plungęs buvo pasidavusi vienam kareiviui. Kareivis paskiaus iszvyliojo mergą į miszką, uzmuszę ją ir įmetę lavoną į dūbę szale kelio, kurs eina isz Salantų į Plungę. Nū to laiko vaidinasi kasnakt baltai apsilvilkusi merga skųsdamasi ir verkdamą pas dūbę.

11. Kretingoje buvo viena moteriszke pasimirusi ir renęsi siuti dęl jos mirtinas drapaņas. Kad moters noręjo pradęti darbą, nebuvo jokių siulų ir viena moteriszke klausinėjo kitos, kur esą siulai. Tad staigu negyvelę atsiliepdama tarę: „Szuplędoje“. Isz tiesų siulai ten tapę atrasti.

12. Kretingoje kitą kart numirę moteriszke, tiktai ką pagimdziusi kudikį. Tacziaus szeszauninkę neturęjo romos kape, nęs ji ateidavo nakezia ir klabendavo į langą, prazydama, kad jai dūtu vystyklus. Tai atsitikdavo ilgainiui kozną nak-tį, iki jai isz vienų namų isz tiesų tapę vystyklai padūti: potam ji nurimo kape.

13. Daug daug metų atgal gyveno malune pas Szkudus vyriszkis, kurs rods buvo apsipacziavęs, bet-gi laikęsi su mergina. Moteris malunininko labai liudęjo dęl neviernumo savo vyro ir pasimirę; prie jos mirtino patalo vyras turęjo prisiekti, kad jis nekados neapsivesęs su mergina, tacziaus kada moteris buvo palaidota, jis savo prisieką sulauzę. Bet ant rytojaus po svodbos rado malunininką ir jo antrąją moterį negyvus lovoje, ir taip-gi po palaidojimo numiręliai nebuvo radę romos, nęs tankiai buvo matoma, kaip tiejie vakarais stovędavo su iszskęstomis rankomis prie kapo moters malunininko.

14. Viename kaime netoli Kretingos vieną syk gyveno buras su savo paczia ir dukterimi sename, sutrunęjusiam name. Duktę buro galęjo buti asztūnetos metų sena. Vieną

syki mergaitė prabudo naktį, kada visi miegojo, pažadino tėvus ir sakė, kad jos mirusioji senutė ją esanti pribudiniusi ir raginusi, kad eitu laukan iš namų, nes tiejie veikia sugriusi. Taciaus tėvai išjūkę kudukį ir liepė jam vėl miegoti, kada gi jai tiktai esą prisispėję. Po trumpo vienok laiko mergaitė vėl pakirdo ir tą pat papasakojo apie savo senutę. Bet tėvai netikėjo savo dukterei, ale ją barė, kam ji taip tankiai jūs trukdanti. Mergiotė vėl įmigo ir taip-gi tėvai buvo vėl sumigę: tada, į trumpą laiką, tėvas ir motina tapė dar syki prabudinti riksmu savo kudukio. Riksmas-gi mergiotės tūmi sykiu parėjo iš kiemo. Tėvai išbėgo laukan ir rado savo kudukį, nežiurint į audrą ir nepagadą, neaprengtą bestovint viduryje kiemo. Kudukis papasakojo tėvams, kad jos senutė iškėlusi ją iš lovos ir išsivedusi ant kiemo: senutė ją dar dabar tebelaikanti.

Vos kudukis buvo žodžius ishtaręs, kaip namas sugriuvo. Toje-gi akimirkoje kudukis pasijautė vėl valnu beėsas.

15. Kitą kart du buru tebesitriusė, nors jau vakaras buvo užpūlęs, apie tvorą, kuri aptverta yra aplink kapines Kretingos. Tad patėmyjo vienas iš jų ant medžio baltą skepetą bekarant. Jis savam bendrui tai parodė ir abudu rįzosi skepetą nusiimti. Bet kada jie artinosi prie skepetos, pamatė, kad toji nekarojo ant medžio, ale apgobusi buvo seniai pasimirusią moterį. Burai buvo drąsus irėjo prie numirusios moteriszkės, toji vienok vis nū jų traukėsi atgal. Greitai norėjo vienas buras aplink moteriszkę apibėgti, kūmet antrasai pasiliko bestovįs prieš moteriszkę: bet toji buvo umai pradingusi.

16. Viename kaime pas Plungę dirbo pas vieną naszlę siuvėjas. Naszlė buvo papratusi plepėti apie savo drąsą, ir sakydavo, kad ji nesibijanti net nei szmėklų. Siuvėjas nebuvo toks drąsus ir todėl jis sakydavo, idant moteriszkę išbandyti, kad naktis ateidavo: „Jeigu tu dabar nueisi ant kapinių, tai asz ilgainiui tav už dyką dirbsiu“. Moteriszkė tūjau pasirengė ir nuėjo ant kapinių. Ten ji pamatė vyriskį viemarszkinį bėgulint. Moteriszkė mislino, kad siuvėjas, pirma jos atėjęs, esąs, idant ją nugašdinti, su marszkiniais apsilvėkęs, ant kapinių nuėjęs ir ten atsigulęs. Todėl ji priėjo artyn, pagriebė marszkinius, nuvilko nū vyriskio ir nuėjo su jais namon. Bet kada ji namie siuvėją pamatė tykiai sav bedirbant, ji smarkiai nusigando; ji dabar patėmyjo, kad vienok ne viskas esą labokai galėję atsitikti. Todėl greitai ji paėmusi marszkinius įmetė į ugnį. Marszkiniai užsiliepsnojo ir sudegė.

Kaip siuvėjas tai pamatė, jis smarkiai pabugo moteriszkės ir tarė: „Pas tavę asz negaliu ilgiaus pasilikti“. Potam jis išėjo nū moteriszkės. Ateinanciąją naktį atėjo buvėsis vyras naszlės prie jos lovos. Jis buvo suvis neaprengtas ir reikalavo savo marszkinų atgal. Taip pat antrąją naktį atėjo vyras. Tad naszlė nuėjusi pas kleboną, tam visąką papasakojo. Klebonas jai pasakė, kad ji tūjau turinti naujus marszkinius parengti, potam jis su ja ateinanciąją naktį nuėjęs į baznyčią ir ten ją išspaviedosįs. Jeigu tada jos vyras ateis, tai ji turinti aną marszkiniais apvilkti.

Moteriszkė padarė visą ką, ką jai klebonas buvo pasakęs. Kad ji buvo savo vyrą marszkiniais apvilkus, tasai su pirsztu palytėjo jos kaklą: tūjau jos galva atsivalnino ir nupūlė žiamyn ant žiamės, taip jūg moteriszkę pūlė negyva ant aslos.

17. Kitą kart dūbkasys kasė kapą. Prieg tam jis užtiko kaukūlę. Dar truputį padirbėjęs, jis užsinorėjo užsiszniaukti. Jis taip-gi numirėlio galvai pasiulė užsiszniaukti ir įkiszo anai tabokos į nosį. Ateinanciąją naktį kas žin kas pabalde į langą dūbkasio. Tasai aną atidarė. Ant jo nūgandos ten stovėjo negyvėlis ir praszė szniauktabakio. Dūbkasys padavė. Ilgainiui kozną naktį numirėlis ateidavo ir praszydavo szniauktabakio. Savo bėdoje dūbkasys nuėjo pas kleboną ir klausėsi tojo, ką jis galys daryti, kad apstabyti aplankus numirėlio. Tasai patarė jam ateinanciąją naktį nueiti su maiszu szniauktabakio ant kapinių ir ant kožno kapo pabarstyti po žiupsnelį: bet jis turys taboką taip padalinti, kad užtektu kiek paberti ant kožno kapo. Jeigu jam nepriektu zoposto, tai jis kūmi greicziausiai turys pabėgti ir numirėliams, jeigu tie vytusi paskui jį, palikti kaipo grobį savo sermėgą. Kada jis bu-įs nubėgęs nū kapinių, tai numirėliai jam nėko negalė-į bepadaryti.

Dūbkasys padarė, kaip jam buvo įsakyta. Jau buvo jis beveik ant visų kapų pabarstęs tabokos, kaip jo zopostas išsibaigė, taip jūg keletas kapų pasiliko be tabokos. Tad numirėliai pakilo ir pūlėsi ant jo, reikalaudami tabokos. Dūbkasys leidėsi bėgti, besivejantiems metė sermėgą ir maiszą, kuriame buvo taboka buvusi: tiktai su vargu jis išstruko nū įtužusiųjų.

18. Vienas žiamionis turėjo artymais Kretingos gražų dvarą. Szalė to dvaro buvo kapinės, kurias veikia reikėjo apieisti, kada gi jos buvo nelabai didelės ir pripildytos negyvėliais. Dvarponys pateko į skolas ir pardavė savo dvarą. Naujas savininkas rįzosi buvusias kapines paversti į sodną. Dėl to mierio jis nusiuntė ten darbininkus. Vos darbininkai buvo ranką pridėję dėl perkasimo kapinių, kaip jiems iš rankų išpūlė įnagai ir jie patys krito negyvi ant žiamės. Tada dvarponys išvydo, kad jis turi atstoti nū savo užmanyto. Kapinės ilgainiui pasilko nepakusztintos.

19. Kitą kart vienas žmogus iš Kretingos naktį važiovo pro szalį katalikiszų kapinių. Tad umai atsidarė kapai, numirėliai išlipo iš jų ir susėdo, balsiai niunūdami, į vežimą. Ten jie nutilo. Vežimas taip buvo pripildytas, jūg numirėliai gulėjo vieni ant kitų. Buras iš nūgasties apalpo. Kada jis paryeziui pakirdo iš nualpimo, jis tysojo ant savo vežimo, kurs stovėjo szalymais kapinių. Numirėliai buvo dingę, bet arkliai negyvi dribsojo priešais jo vežimą.

20. Vieną naktį koks buras iš Kretingosėjo pro szalį kapinių. Tad jis pamatė vieną baltą pavidalą pasikeliant iš kapo ir vaikszciojant po kapines patvoriais. Potam iš kožno kapo atsikėlė numirėlis: numirėliai nuėjo žiamyn prie upės, kuri skalauja pakapius, pasimirkė savo rankas į vandenį, potam jie sugrįžo atgal ant kapinių, apėjo trissyk aplinkui koplyčią, potam jie vėl dingo savūse kapūse.

21. Nutraukus kudukį, jokiai moteriszkei nėra valė vėl dūti anam kruti. O jeigu tai vienok atsitikę yra, tai reikia, numirus kudukiui, nukirsti lavonui galvą ir kojas ir galvą padėti ten, kur kojos buvo, o kojas ten, kur galva stuksojo. Burną reikia užkimszti su mažais medgaliais. O jei praleistum taip padaryti, tai numirėlis vėliaus ateina kasnakt ir žinda krutiš moterims ir mergoms. Tada tosios nublanksta kaip Smertis, neįgali per visą amžių arba numirszta anksti.

(Toliaus bus)

